

מזיכרונותיו של תומס גבע על קליטתו בבירקנאו ונסיונו להיחלץ

מהמחנה

עברנו הלאה, אל השולחנות. אסיר רוסי צעיר אחז בזרועי השמאלית והחל לקעקע בה מספר בעט בעל שני חודים שנטבלו בדיו כחול. הוא פעל בעדינות, אולי אפילו בזהירות, אבל זה כאב כמו דקירה מתמשכת בסיכות רבות. כשסיים, בחן אותי וראה שאני צעיר. למרבה הפתעתי מלמל: "בהצלחה לך".

התבוננתי במספר בן שש הספרות, מקועקע באופן נקי – מעט גדול מדי לטעמי. סכום הספרות היה 13. האם זה סימן למזל?

שם לא משמעותי הפך למספר לא משמעותי. גבר נוסף, "אסיר במעצר מונע",* ממלא את הטפסים שאין להימנע מהם. יותר מ-100,000 אחרים עשו זאת לפני, בשני עותקים: עותק אחד למחנה, השני בשביל הגסטפו.

"אידיוט שכמותך, כאן אתה כבר לא 'ישראלי'!" צעק עלי האסיר הפקיד כשעמדתי לרשום את שמי הפרטי הנוסף, אותו חויבו כל הגברים היהודים להוסיף לשמם ב-1938. המשכתי למלא את הטופס: בן 13 – ביטום – ברלין – שולייט גנן – היגר – גורשה – אין – חצבת – שנית – חזרת – אין – אין – אין. לסיכום חתמתי על הצהרה שאני חסר אזרחות וחסר רכוש. מסמך נלעג זה היה אחד מני רבים שנועדו לטפח את יוקרתה של האימפריה הגרמנית השלישית. היתה מעין אתנחתא, ומשקה חם דמוי תה נמזג לתוך קעריות וחולק לנו. שוב היו צעקות, הפעם קראו לרופאים ולמומחים אחרים שיתייצבו. כתריסר אנשים פסעו קדימה.

מוחי המרדני נעור מחדש, להוט לנסות הימלטות נוספת. אם לא עכשיו, לעולם לא. התכנית היתה נואשת, אבל השלב הראשון נראה בר ביצוע. פניתי לעבר קצין הס"ס, נקשתי בעקבי וניסיתי להראות פיקח ככל שיאפשר מראי העלוב. "אני מבקש באדיבות לשקול את העברתי. עדיין לא מלאו לי 14 ואני מרגיש שאין זה מקומי". חיוך זדוני הפציע מתחת לכובע המצחייה שלו, המעוטר בגולגולת ועצמות מוצלבות: "ולהיכן היית רוצה ללכת?" "למחנה הילדים", השבתי, גאה בכך שהתכסיס שלי עובד. "אין לנו מתחמים לילדים", השיב מיד, מרוגז משהו. התעקשתי: "לפחות תציב אותי בין צעירים אחרים, בבקשה".

הוא נזף בי בכעס: "יום אחד עוד תשמח שלא עשיתי זאת. עכשיו אתה כאן וזהו זה. תסתלק ממני!".

*Schutzhäftling

מקור: תומס גבע, נעורים בכבלים. ילד ניצל מן השואה, יד ושם, ירושלים 2003, עמ' 51-50.